

Postanowienie z dnia 14 kwietnia 2008 r.

II UZ 28/07

1. Udzielenie wskazówek co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia (art. 327 § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) nie może ograniczać się do stwierdzenia, że wyrok sądu drugiej instancji jest prawomocny, a w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje przymus adwokacko-radcowski (art. 327 § 1 zdanie drugie w związku z art. 87¹ k.p.c.).

2. Po ogłoszeniu wyroku, którym oddalono apelację, należy pouczyć obecną stronę działającą bez adwokata lub radcy prawnego, co najmniej o treści art. 387 § 1 zdanie drugie oraz art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Pouczenie to powinno być odnotowane w protokole rozprawy apelacyjnej.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 kwietnia 2008 r. sprawy z wniosku Kazimierza S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G.W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2006 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania wnioski ubezpieczonego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku tego Sądu z dnia 19 stycznia 2006 r. i doręczenie wyroku z uzasadnieniem.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z 10 marca 2004 r. [...] oddalił odwołanie Kazimierza S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w G.W. z 19 sierpnia 2002 r. odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z 19 stycznia 2006 r. [...] oddalił apelację ubezpieczonego Kazimierza S. od wyroku Sądu Okręgowego.

Ubezpieczony nie złożył w przepisany terminie wniosku o doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem. Pismem nadanym w urzędzie pocztowym 27 stycznia 2006 r. wniósł o przywrócenie mu terminu do złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem, wnosząc jednocześnie o jego doręczenie. W uzasadnieniu wniosku o przywrócenie terminu powołał się na zły stan swojego zdrowia, który uniemożliwił mu nadanie wniosku w terminie.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 20 kwietnia 2006 r. oddalił wniosek ubezpieczonego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku z 19 stycznia 2006 r. i odrzucił wniosek o doręczenie uzasadnienia wyroku. Sąd Apelacyjny wydał powyższe postanowienie po rozprawie, na której przeprowadził dowód z zeznań wnioskodawcy na okoliczność przyczyn, z powodu których nie złożył w terminie wniosku o uzasadnienie wyroku z 19 stycznia 2006 r. Ubezpieczony zeznał, że w dniu 19 stycznia 2006 r. po ogłoszeniu wyroku spytał, jaką ma dalszą drogę do zaskarżenia wyroku i otrzymał odpowiedź, że wyrok jest ostateczny, ale może go zaskarżyć za pośrednictwem adwokata. Wniosek o uzasadnienie złożył jeden dzień po terminie, 27 stycznia 2006 r. Wnioskodawca zeznał, że choruje na serce, bardzo źle się czuje. Dzwonił do Sądu 26 stycznia 2006 r. z pytaniem, czy może uzyskać uzasadnienie wyroku. Pouczono go, że w tym właśnie dniu upływa termin do złożenia wniosku. Po uzyskaniu tej informacji sporządził tego samego dnia wniosek, jednak ze względu na złe samopoczucie, nadał go na poczcie w dniu następnym.

Oceniając okoliczności przedstawione przez ubezpieczonego Sąd Apelacyjny stwierdził, że w sprawach, w których apelację oddalono, uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona zażądała doręczenia jej wyroku z uzasadnieniem (art. 387 § 1 k.p.c.). Orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia (art. 387 § 3 k.p.c.). Przepis art. 168 § 1 k.p.c. przewiduje możliwość przywrócenia na wniosek strony terminu do dokonania czynności procesowej, jednak jedynie w przypadku, gdy strona nie dokonała tej czynności bez swojej winy. Instytucja przywrócenia terminu ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowa-

nie tylko w sytuacjach, gdy strona nie dokonała czynności procesowej w terminie z przyczyn od niej niezależnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie nie zaistniały żadne okoliczności, które usprawiedliwiałyby niezachowanie przez ubezpieczonego terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku. Odwołujący się został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, na której ogłoszono wyrok, stawił się na nią osobiście i został pouczone o dalszej drodze zaskarżenia ogłoszonego wyroku. Jak wynika z zeznań złożonych przez wnioskodawcę, doskonale pamiętał on pouczenie przewodniczącego o dalszej drodze zaskarżenia zapadłego wyroku, o czym świadczyło to, że zeznał o pouczeniu go o przymusie adwokackim przy składaniu skargi kasacyjnej od prawomocnego wyroku. Jak wynika z zeznań wnioskodawcy, w celu potwierdzenia treści pouczenia przewodniczącego przedstawionego po ogłoszeniu wyroku, skontaktował się w dniu 26 stycznia 2006 r. z sekretariatem Sądu Apelacyjnego, gdzie uzyskał informację, że jest to ostatni dzień do złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem. Wnioskodawca zastosował się do pouczeń i w ostatnim dniu terminu do złożenia przedmiotowego wniosku sporządził go na piśmie, jednak nie nadał go w placówce pocztowej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego uchybienie ubezpieczonego co do terminowego złożenia wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem nie mogło być spowodowane stanem jego zdrowia. W celu wykazania, że uchybienie terminu było spowodowane złym samopoczuciem, wnioskodawca załączył do pisma z 26 stycznia 2006 r. kopię karty informacyjnej leczenia szpitalnego, z której wynika, że przebywał w szpitalu z powodów kardiologicznych w okresie od 1 stycznia 2006 r. do 5 stycznia 2006 r., oraz książeczkę RUM, z której wynikało, że z doraźnej pomocy kardiologicznej w przychodni korzystał 25 stycznia 2006 r., co nie mogło wpłynąć na terminowość złożenia przez niego wniosku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, jeżeli nawet wnioskodawca nie zrozumiał pouczenia przewodniczącego co do dalszej drogi odwoławczej od prawomocnego wyroku, czemu trudno dać wiarę, biorąc pod uwagę zeznania ubezpieczonego, to mógł wniosek sporządzić w dniu 26 stycznia 2006 r., po stosownym pouczeniu go przez sekretariat, nadać na pocztę w ostatnim dniu terminu do jego złożenia. Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał w postępowaniu dowodowym, że w dniu 26 stycznia 2006 r. jego stan zdrowia nie po-

zwalał mu na nadanie na pocztę wniosku o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, „co w korelacji z art. 6 k.c. prowadziło do wniosku, że nie wykazał braku winy przy uchybieniu terminu z art. 387 § 2 k.p.c.”. Stąd na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o przywrócenie terminu, a na podstawie art. 167 k.p.c. odrzucił jako spóźniony wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżył pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 k.p.c. w związku z art. 168 k.p.c., poprzez nierozważenie całości materiału dowodowego i przyjęcie, że wnioskodawca ze swojej winy uchybił terminowi dla złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie, co doprowadziło do oddalenia jego wniosku o przywrócenie terminu. Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przywrócenie wnioskodawcy terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, ewentualnie o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy (wniosku o przywrócenie terminu) do ponownego rozpoznania Sądowi „pierwszej instancji” (skarżący miał zapewne na myśli Sąd Apelacyjny, który wydał zaskarżone postanowienie).

Zdaniem pełnomocnika skarżącego, wnioskodawca nie ponosi winy w niedotrzymaniu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a podstawa faktyczna, z powodu której Sąd Apelacyjny odmówił przywrócenia terminu, nie jest zgodna ze stanem rzeczywistym. W zażaleniu pełnomocnik skarżącego podniósł, że wnioskodawca choruje na schorzenia kardiologiczne, które wpływają destabilizująco na jego tryb życia oraz zdolność koncentracji. Na rozprawie w dniu 19 stycznia 2006 r. wnioskodawca czuł się bardzo źle. Prawdopodobnie spowodowało to, że zupełnie nie zrozumiał treści pouczenia Sądu, zaś ważne było dla niego tylko to, że w sprawie zapadł niekorzystny wyrok. Był przekonany, że pisemne uzasadnienie wyroku zostanie mu doręczone za pośrednictwem poczty. Na potwierdzenie złego samopoczucia skarżącego w dniu 19 stycznia 2006 r., jego pełnomocnik powołał się na dowód potwierdzający korzystanie przez niego z pomocy kardiologicznej w tym dniu. Według pełnomocnika skarżącego, dopiero w dniu 27 stycznia 2006 r., czyli następnego dnia po upływie terminu do dokonania czynności procesowej, a nie w dniu 26 stycznia 2006 r., jak ustalił Sąd Apelacyjny na podstawie zeznań wnioskodawcy, wnioskodawca skontaktował się telefonicznie z sekretariatem tego Sądu, gdzie uzyskał informację, że powinien być w terminie do 26 stycznia 2006 r. złożyć

wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, natomiast jeżeli tego nie uczynił, to termin minął i może jedynie wnioskować o jego przywrócenie. Z informacji uzyskanych telefonicznie wnioskodawca dowiedział się, że to on był zobowiązany do złożenia stosownego wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku (ponieważ Sąd nie wysłał uzasadnienia z urzędu), a stosowny wniosek powinien być zostać wniesiony do dnia 26 stycznia 2006 r. Zgodnie z uzyskanymi informacjami wnioskodawca opatrzył wniosek datą 26 stycznia 2006 r., pomimo że sporządził go dzień później, ponieważ takie działanie wydawało mu się celowe dla starań o przywrócenie terminu. Pismo zostało sporządzone i wysłane w dniu 27 stycznia 2006 r., bezpośrednio po uzyskaniu informacji od pracownika sekretariatu Sądu. Ubezpieczony nie był w stanie dokładnie zrozumieć, dlaczego i w jakim zakresie nie wypełnił obowiązków nałożonych przez ustawodawcę, dlatego też dwukrotnie kontaktował się telefonicznie z sekretariatem Sądu, prosząc o udzielenie pomocy i informacji. Na potwierdzenie tych okoliczności pełnomocnik skarżącego dołączył do zażalenia wykaz zrealizowanych połączeń telefonicznych z aparatu wnioskodawcy (tzw. biling), z którego wynika, że dwukrotnie w dniu 27 stycznia 2006 r. telefonował do P. Pełnomocnik skarżącego podkreślił, że w tym samym dniu, w którym wnioskodawca powziął informację o konieczności podjęcia kroków zmierzających do przywrócenia terminu do wniesienia wniosku, podjął przedmiotowe działania oraz dokonał czynności, której uchybił, tj. złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające wniosek strony o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem w celu wniesienia skargi kasacyjnej jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 lipca 2003 r., II UZ 36/03, OSNP 2004 nr 10, poz. 178, oraz z 4 kwietnia 2003 r., I PZ 10/03, OSNP 2003 nr 17, poz. 6 - wkładka). Jeżeli postanowienie takie wydane zostało przez Sąd drugiej instancji w sprawie, w której - tak jak w rozpoznawanej - przysługuje skarga kasacyjna, może być ono przedmiotem zażalenia do Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2005 r., I PZ 22/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 330). Z kolei postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie i dlatego nie

podlega zaskarżeniu zażaleniem (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., III ZP 1/00, OSNC 2001 nr 1, poz. 1, OSNAPiUS 2000 nr 24, poz. 887, w której wyrażony został pogląd potwierdzający wпадkowy charakter postępowania o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, którego celem jest jedynie ocena zasadności wniosku o przywrócenie terminu, w tym zbadanie, czy zaniechanie dokonania czynności było spowodowane okolicznościami niezawinionymi przez stronę).

Postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej w postaci złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu tego wyroku z uzasadnieniem nie uchyła się jednak spod kontroli instancyjnej. Jako niekończące postępowania w sprawie, a więc niezaskarżalne w drodze zażalenia wniesionego na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c., należy do kategorii postanowień, o jakich mowa w art. 380 k.p.c., który znajduje zastosowanie w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wywołanym wniesieniem zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. Oznacza to, że na wniosek strony (zgłoszony w zażaleniu), postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej może być skutecznie kwestionowane w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, jeżeli miało wpływ na rozstrzygnięcie zawarte w tym postanowieniu. Pogląd przyjmujący dopuszczalność odpowiedniego, przez art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., stosowania art. 380 k.p.c. w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym nie może być kwestionowany.

W rozpoznawanym zażaleniu pełnomocnik skarżącego, będący radcą prawnym, nie zawarł wyraźnego wniosku (z powołaniem się na art. 380 k.p.c.) o rozpoznanie postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu, jednak wniosek taki można wyinterpretować z całego wyводу zażalenia, które jest poświęcone przede wszystkim kwestionowaniu oceny Sądu Apelacyjnego co do braku przesłanek do przywrócenia wnioskodawcy terminu na podstawie art. 168 § 1 k.p.c.

Biorąc za punkt wyjścia powyższe wstępne rozważania stwierdzić należy, że zażalenie jest uzasadnione. Po złożeniu przez wnioskodawcę wniosku o przywrócenie terminu przedmiotem ustaleń i ocen jest obecnie jedynie to, czy odwołującemu się można przypisać winę (choćby w postaci braku należytej staranności) w uchybieniu terminu do dokonania czynności procesowej w postaci złożenia wniosku o spo-

ządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji oddalającego apelację (art. 387 § 1 zdanie drugie k.p.c.) i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem (art. 387 § 3 k.p.c.), czy też nie dokonał on czynności procesowej w terminie bez swojej winy (art. 168 § 1 k.p.c.). Wnioskodawca powołał się we wniosku o przywrócenie terminu na swoją chorobę serca, która powoduje „ciągłą dokuczliwość zawrotów głowy” oraz zasłabnięcia. Konieczność skorzystania z pomocy lekarza wnioskodawca udokumentował wpisami w książeczce RUM, z których wynikało, że 18 stycznia 2006 r. (czyli na jeden dzień przed rozprawą apelacyjną) oraz 25 stycznia 2006 r. (czyli w dniu poprzedzającym dzień upływu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku) zmuszony był skorzystać z pomocy lekarza, w drugim przypadku był to lekarz specjalista z zakresu kardiologii. W zażaleniu pełnomocnik skarżącego dodatkowo powołał się na zupełne niezrozumienie przez wnioskodawcę treści pouczenia o sposobie zaskarżenia wyroku z 19 stycznia 2006 r., spowodowane jego złym samopoczuciem związanym ze schorzeniami kardiologicznymi, które wpływają destabilizująco na tryb życia i zdolność koncentracji. Powyższe okoliczności - dotyczące stanu zdrowia wnioskodawcy, co najmniej uprawdopodobnione przedstawionymi przez niego kserokopiami dokumentów - nie zostały przez Sąd Apelacyjny wystarczająco wnikliwie rozważone w kontekście zawinionego uchybienia terminu do dokonania czynności procesowej. Uzasadnia to zawarty w zażaleniu zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W odróżnieniu od skargi kasacyjnej (por. art. 398³ § 3 k.p.c.) zażalenie do Sądu Najwyższego może opierać się na zarzucie naruszenia tego przepisu, ponieważ art. 398³ § 3 k.p.c. nie ma zastosowania w postępowaniu zażaleniowym (por. art. 394¹ § 3 k.p.c.). Nie ulega przy tym wątpliwości, że w postępowaniu o przywrócenie terminu sąd ocenia zebrany materiał według reguł określonych w art. 233 § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 1999 r., I PKN 184/99, OSNAPiUS 2000 nr 13, poz.516).

Brak winy strony w uchybieniu terminu, o którym mowa w art. 168 § 1 k.p.c., podlega ocenie na podstawie wszystkich okoliczności konkretnej sprawy i z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można i należy wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2007 r., I CZ 108/06, LEX nr 258547 oraz z 26 kwietnia 2007 r., III CZ 22/07, LEX nr 319631). Choroba strony lub jej pełnomocnika jest traktowana - pod pewnymi warunkami - jako okoliczność usprawiedliwiająca niezawinione uchybienie terminu do dokonania czynności procesowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego

z 11 stycznia 2007 r., II CZ 116/06, LEX nr 258551 oraz z 5 sierpnia 2005 r., II PZ 20/05, OSNP 2006 nr 13-14, poz. 214; należy w związku z tym zwrócić uwagę, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż brak winy występuje w razie choroby strony lub jej pełnomocnika, która uniemożliwia podjęcie działania nie tylko osobiście, ale i skorzystanie z pomocy innych osób - choroba strony lub jej pełnomocnika, która nie uniemożliwia podjęcia działania choćby przy pomocy osób trzecich, nie uzasadnia przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej). Przy ocenie braku winy w uchybieniu terminu należy także pamiętać, że trudności (przeszkody) uniemożliwiające stronie zachowanie terminu do dokonania czynności procesowej nie muszą mieć charakteru zdarzeń nadzwyczajnych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2006 r., I UZ 13/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 238). Brak winy w niedokonaniu w terminie czynności procesowej przyjmuje się wówczas, gdy wystąpiły przeszkody niezależne od strony, w tym także, gdy strona z powodu choroby błędnie zrozumiała pouczenie o sposobie i terminie dokonania czynności procesowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2006 r., I UZ 38/05, OSNP 2007 nr 1-2, poz. 32). Tym bardziej wadliwe pouczenie strony co do terminu dokonania czynności procesowej, albo brak takiego pouczenia, może uzasadniać wystąpienie z wnioskiem o jego przywrócenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 1997 r., II CZ 149/97, LEX nr 50616). W orzecznictwie przyjmuje się, że uchybienie przez sąd obowiązkowi należytego pouczenia strony działającej bez adwokata co do przysługujących jej środków odwoławczych i środków zaskarżenia (por. art. 5 k.p.c., 327 § 1 k.p.c. w związku z art. 387 § 1 i § 3 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.) może uzasadniać przywrócenie terminu do ich wniesienia albo do dokonania czynności stanowiących warunek ich wniesienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 1997 r., III CKN 389/97, LEX nr 50531).

W rozpoznawanej sprawie wątpliwości budzi prawidłowość pouczenia wnioskodawcy przez Sąd Apelacyjny o sposobie zaskarżenia prawomocnego wyroku oddalającego apelację skargą kasacyjną do Sądu Najwyższego. Z adnotacji w protokole rozprawy apelacyjnej z 19 stycznia 2006 r. wynika, że po ogłoszeniu wyroku i podaniu ustnie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia „przewodniczący poinformował, że wyrok jest prawomocny”. Z tej lakonicznej adnotacji wcale nie wynika, że wnioskodawca - występujący na etapie postępowania apelacyjnego bez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego - został wyraźnie i jednoznacznie pouczony o treści art. 387 § 1 zdanie drugie i § 3 zdanie pierwsze k.p.c.,

czyli o konieczności zgłoszenia w terminie siedmiu dni wniosku o uzasadnienie wyroku oraz wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem. Z powołanych przepisów wynika bowiem, że w sprawach, w których apelację oddalono, uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona zażądała doręczenia jej wyroku z uzasadnieniem (art. 387 § 1 k.p.c.), a orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji zażądała doręczenia (art. 387 § 3 k.p.c.). Wbrew ustaleniom Sądu Apelacyjnego, zawartym w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, wnioskodawca wcale nie zeznał (przesłuchiwany jako strona w postępowaniu o przywrócenie terminu), że został „pouczony o dalszej drodze zaskarżenia ogłoszonego wyroku”. Wnioskodawca stwierdził jedynie, że po ogłoszeniu wyroku spytał, jaką ma dalszą drogę do zaskarżenia wyroku, i otrzymał odpowiedź, że wyrok jest ostateczny, ale może go zaskarżyć za pośrednictwem adwokata. Pouczenie o tym, że w postępowaniu kasacyjnym obowiązuje tzw. przymus adwokacki, nie jest równoznaczne z „pouczeniem o dalszej drodze zaskarżenia zapadłego wyroku”. Z adnotacji w protokole rozprawy apelacyjnej nie wynika, aby wnioskodawca został pouczony - stosownie do art. 327 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. - o tym, co wynika z art. 387 § 1 zdanie drugie i art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Udzielenie wskazówek co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia (art. 327 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) nie może ograniczać się do stwierdzenia, że wyrok sądu drugiej instancji jest prawomocny, a w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje przymus adwokacko-radcowski (art. 327 § 1 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 87¹ k.p.c.). W postępowaniu przed sądem apelacyjnym, po ogłoszeniu wyroku, którym oddalono apelację, należy pouczyć stronę działającą bez adwokata lub radcy prawnego, obecną przy ogłoszeniu wyroku, co najmniej o treści art. 387 § 1 zdanie drugie k.p.c. oraz art. 387 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Pouczenie to powinno być odnotowane w protokole rozprawy apelacyjnej. Przy ponownym rozpoznaniu wniosku o przywrócenie terminu Sąd Apelacyjny powinien rozważyć, czy uchybienie terminu nie może być usprawiedliwione podnoszoną przez wnioskodawcę okolicznością niezrozumienia treści pouczenia co do sposobu i terminów wniesienia środka zaskarżenia.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał rozpoznanie wniosku o przywrócenie

terminu Sądowi Apelacyjnemu, na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2005 r., II PZ 47/05 (OSNP 2006 nr 23-24, poz. 360), uwzględnienie zażalenia na postanowienie o odrzuceniu wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem, jeżeli równocześnie następuje rozpoznanie niezaskarżalnego postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu (art. 380 k.p.c.), prowadzi do zmiany lub uchylecia tego niezaskarżalnego postanowienia.

=====